BIBLIOTECA ŞCOALEI SECUNDARE
No. 2

V. ALEXANDRI

Trei convorbiri cu Napoleon III

PLOEŞTI
TIPOGRAFIA „DEMOCRATUL
1908
Preţul 25 bani.

www.dacoromanica.ro

BIBLIOTECA ŞCOALEI SECUNDARE
No. 2

V. ALEXANDRI

Trei convorbiri cu Napoleon III

PLOEŞT

TIPOGRAFIA „DEMOCRATUL"
1908

www.dacoromanica.ro

Toate exemplarele vor fi semnate de mine.

—

www.dacoromanica.ro

In loc de prefaţă

«Trei convorbiri cu Napoleon III» este un extras din «Istoria misiunilor mele politice», din care a publicat o parte V. Alexandri, acum vreo treizeci de ani, în «Convorbiri Literare». Pentru o mai bună înţelegere, caşi pentru frumuseţea lor, am adaus şi convorbirile cu Victor Emanuel II, regele Sardiniei, şi cu marele său ministru, Contele Cavour. Textul e astfel rânduit, încât să nu se simtă nevoe de multe note în josul paginilor.

Aceste amintiri şi însemnări ale marelui poet şi patriot, sunt pagini calde şi înălţătoare pentru oricine —şi mai cu seamă pentru tinerimea noastră şcolărească. In ele găsim cele mai mişcătoare dovezi de patriotismul lui Vasile Alexandri. Fiind privitoare la marea epocă a Unirii şi-a domniei lui Cuza-Vodă, aceste însemnări pot servì şi ca lectură istorică la cursul de istorie naţională.

După cum se vede, această broşură e al 2-lea număr din «Biblioteca Şcoalei Secundare», care având în vedere însemnătatea educativă a citirii elevilor în afară de şcoală, urmăreşte scopul de a edità numai lucrări sănătoase, atrăgătoare, ieftine, care să formeze gustul şi deprinderea de citire sănătoasă şi să îndemne la muncă personală.

www.dacoromanica.ro

No. 1 din această bibliotecă este «Spre Centrul Pământului», roman ştiinţific-educativ, prelucrat din franţuzeşte de subsemnatul. E o popularizare ştiinţifică, în formă uşoară şi literară, cu dialoguri vii, cu descrieri interesante, cu acţiune atrăgătoare, după marele scriitor francez Jules Verne. A fost premiată şi aprobată, pentru bibliotecile şcolare si populare, de Ministrul Instrucţiunii din Franţa.

D. Munteanu-Râmnic

Aprilie 1908. *Profesor la Liceul din Ploeşti*

---

www.dacoromanica.ro

Trei convorbiri cu Napoleon III

1. Introducere.

.... Voturile unanime ale Adunărilor din Iaşi şi Bucureşti, înălţând pe tronurile Moldovei şi Munteniei pe Colonelul Alexandru Cuza, noul domn găsì de cuviinţă a trimite guvernelor europene aceà declaraţiune, demnă de aducere aminte, prin care ziceà că: «deşi pe tronurile Principatelor-Unite, e gata a depune ambele coroane pe fruntea unui principe străin, dacă marile puteri ar voì să realizeze dorinţele poporului român, exprimate în Divanurile Ad-hoc din anul 1857».

Şeapte exemplare din această declaraţiune fură subscrise de Domnitor şi trimise marilor puteri. Măria Sa îmi făcù onoarea de a mă enumără între persoanele însărcinate de-a le duce la destinaţie, pentru care îmi şi adresă oficial următoarea scrisoare:

Domnule Ministru,

«Trebuinţa cerând ca să trimitem o persoană de în«credere spre a trimite diverse depeşi importante înal«telor curţi ale Franţei, Marei Britanii şi Sardiniei*, am «găsit de cuviinţă a-ţi încredinţă o asemenea misiune

* Pe atunci Italia erá micul regat al Sardiniei.

www.dacoromanica.ro

«delicată! Făcându-ți dar cunoscut această hotărîre a «Noastră, te rog să te pregătești a plecà îndată, după «ce veì primì instrucțiunile Noastre. D-zeu să te ție în «a sa sfântă pază!

Alexandru Ioan

Instrucțiunile ce-mi dete Domnitorul se cuprindeau în aceste singure cuvinte ce-mi zise în momentul pornirii mele:

«Du-te și fă cum te vor povățuì inima și conștiința!»

Astfel dar pela începutul lui Fevruarie 1859, am plecat în misiune politică la Paris, la Londra și la Turin*.

Misiunea era importantă, răspunderea era mare, Eu un biet țăran dela Dunăre, aveam să mă găsesc în contact cu capacitățile cele mai recunoscute din Europa, cu oamenii cei mai însemnați! Nu dar fără grije, mă întrebam de voiu puteà să mă ridic și să mă țiu la înălțimea însărcinării mele. Insă găseam o îmbărbătare în tainica și deplina convingere ce aveam de mult, că D-zeu ține cu Românii....

---

2. Intâia convorbire.

Indată după sosirea mea în capitala Franței, în Fevruarie 1859, cerui audiență dela d. ministru al afacerilor străine, Contele Valevski. Excelența Sa mă primì cu multă amabilitate. Dar când să plec, îi zisei sculându-mă depe scaun:

— Domnule Conte, dați-mi voe a vă adresà o întrebare: putem noi, Românii, a aveà sperare în spriji-

---

* La 1859, Turin, oraș din Nordul Italiei, erá capitala regatului Sardiniei.

www.dacoromanica.ro

sul Excelenței Voastre pentru actul alegerii săvârșit în Principate? *

— Aceasta, răspunse Contele zâmbind, atârnă dela împăratul.

— Prea bine; putea-voiu dar să am onorul de-a vedeà pe Maiestatea Sa?

— Aveți vre-o scrisoare pentru Ea?

— Am și o scrisoare din partea Domnului Cuza și însărcinare de-a prezentà verbal omagiile sale respectuoase.

— E greu de-a fi prezentat împăratului, zilele acestea, căci Maiestatea Sa e foarte ocupată și nu cred să fii primit înainte de 15 zile.

— Voiu așteptà până când Maiestatea Sa va puteà dispune de câteva minute în favoarea mea; tot ce vă rog însă, Domnule ministru, este să aveți bunătatea de-a spune împăratului, că sunt venit înadins cu o misiune pentru Maiestatea Sa.

— Bucuros. Chiar astăzi îl voiu informà despre sosirea D-voastră. La revedere, Domnul meu.

Ieșind din cabinetul ministrului, mă simții cuprins de-o tainică grije. Ministrul se arătase în adevăr foarte amabil, însă nu mai puțin diplomat cu mine, căci se ferise de-a se legà prin vre-o promisiune cât de mică. *Totul atârnă dela împăratul!* îmi zisese el drept concluzie.......

Fie! Mai bine să ai a face cu D-zeu decât cu sfinții, spune Românul în înțelepciunea sa; însă când oare voiu puteà da ochi cu geniul încoronat, care ține soartea noastră în mâinile sale?....

Mă dusei să fac o plimbare în Pădurea Buloniei,

* Alegerea lui Cuza-Vodă trebuià să fie întărită de marile puteri europene.

www.dacoromanica.ro

pentru ca să'mi alin neastâmpărul şi mă întorsei la otel pela cinci ore.

Portarul îmi dete un plic, în care găsii următorul bilet:

«Maiestatea Sa Impăratul va primì în audienţă par-«ticulară pe D-l Alexandri, mâine la unsprezece ore.

Ducele de Bassano.[1])

. . . .

La ora indicată mă prezentai la poarta pavilionului din mijloc al palatului Tuileriilor.[2] Acolo se aflau câţiva *Cent-Gardes* în uniforma lor strălucitoare, precum şi mai mulţi uşieri, cari purtau lanţuri de argint pe deasupra fracurilor negre. Unul din aceştia, auzind că aveam audienţă la împăratul, mă introduse îndată în salonul aghiotanţilor. Aici mă întâmpină un şambelan, care citind cartea mea de vizită, mă invită să intru în alt salon cu ferestre mari, deschise în grădina Tuileriilor.

Deabia mă aşezasem pe o canapea îmbrăcată cu covor de Gobelini şi auzii sunând într'o cameră alăturată un timbru argintiu; şambelanul deschise îndată o uşă mare de lemn de mahon şi în curând venì să mă cheme în numele împăratului. Inima începù să-mi bată cu putere.

Trecui prin două saloane mici şi mă găsii în prezenţa lui Napoleon III.

Maiestatea Sa făcu doi paşi spre mine, în vreme ce mă închinam şi zise cu bunătate:

— Domnule Alexandri, am aflat cu mulţumire de sosirea D-tale în Paris. Cred că 'mi aduci veşti bune din Principate.

1) Un mare funcţionar al palatului.
2. Aşa se numià palatul împăratului „Palais des Tuilleries".

www.dacoromanica.ro

Glasul plin de blândeţe, zâmbetul încurajator, căutătura binevoitoare, alinară pe loc neastâmpărul inimii mele. Ca prin un efect magic, ideile mele luară un sbor mai liber şi mai înalt, şi cauza patriei mele, încredinţată mie, se prezentă atunci ochilor mei în toată mărirea sa.

Impăratul luă din mâinile mele scrisoarea autografă a Prinţului Cuza, se puse pe un jilţ de marochin, aproape de birou, şi îmi făcù semn să şed pe un scaun alăturea.

In vreme ce Maiestatea Sa citì scrisoarea domnească eu examinam cu o curiozitate nesăţioasă trăsăturile acestei figuri măreţe, care răspândeşte o lumină atât de glorioasă în istoria secolului nostru. Napoleon e de stat mijlociu; părul său începe a cărunţi; chipul nu seamănă cu al unchiului său, Napoleon I, însă are un caracter de energie, însoţită de o blândeţe fermecătoare. Fruntea e nobilă; ochii albaştri au o expresie adâncă şi visătoare; graiul e simpatic, convingător şi îndulcit prin efectul unei zâmbiri amicale, care atrage inimile.

Cabinetul împăratului e simplu mobilat; pereţii sunt acoperiţi cu hărţi geografice şi cu portrete de familie. Intre ferestre, pe o consolă de marmură, este bustul lui Napoleon I, iar pe cămin bustul Reginei Hortansa, mama împăratului.

Sfârşind citirea scrisoarei domneşti, împăratul se întoarse spre mine cu un aier de satisfacţiune şi zise:

— Simt o mare simpatie pentru naţiunea română şi pentru Domnul Cuza, şi văd cu mulţumire că nu m'am înşelat, când am judecat cauza Principatelor demnă de sprijinul Franţei. Actul patriotic ce aţi săvârşit de curând prin înălţarea unui singur om pe ambele tronuri ale Moldovei şi Munteniei, tactul politic ce aţi probat săvârşindu-l, îmi dau încrederea că meritaţi viitorul la care aspiraţi. Nu-mi rămâne decât a vă felicità şi a vă

www.dacoromanica.ro

asigurà, că ajutorul Franței, că simpatiile mele, nu vor lipsì pe calea înțeleaptă ce ați apucat.

La aceste cuvinte atât de măgulitoare, mă simții pătruns de o adâncă uimire și răspunsei :

— Sire ! Cuvintele binevoitoare ale Maiestății Voastre sunt de natură a însuflà mândrie sufletelor românești ! Nu zic a mărì recunoștința lor, căci Românii au un cult entuziast pentru numele Maiestății Voastre. In țara mea, dela mic până la mare, toți binecuvântează pe împăratul Franței, ca pe geniul mântuitor al României ; și chiar în ceasul când s'a săvârșit actul alegerii Domnului, o presimțire puternică îndemnă pe reprezentanții națiunei a îndeplinì cu toată încrederea acel act, ca unul ce le părea și conform dorinței Maiestății Voastre și avantajos intereselor românești.

Impăratul zâmbì cu multă bunătate la acest răspuns, aprinse o țigare și replică :

— Cunosc sentimentele Românilor pentru națiunea franceză, căci afară de chestia politică ce a contribuit a desvoltà acele sentimente, există și o legătură de familie între ambele națiuni. Sunteți de viță latină, și mulți din D-voastre, chiar Prințul Cuza, mi se pare, v'ați făcut studiile în Paris ?

— Adevărat, Sire ; conformitatea de caracter, de gusturi și de idei cu Francezii, ne îndemnă a venì cu preferință în sânul Franței, pentruca să primim lumina civilizației.

Prințul Cuza a fost unul din cei dintâiu tineri români cari au studiat în universitățile Parisului.

— Ce vârstă are Prințul ?

— Patruzeci de ani, Sire.

— Până nu a fi ales Domn, erà Colonel ?

— Da, Sire ! Și acum, că a ajuns la cea mai înaltă

www.dacoromanica.ro

poziţie în ţara sa, ambiţia sa este de-a fi în Orient cel dintâiu locotenent al Maiestăţii Voastre.

Impăratul zâmbì iarăşi, desmerdându-şi vârful mustăţilor şi mă întrebă:

— Care este starea actuală a Principatelor în privinţa administraţiei, a finanţelor şi a puterei armate?

— Sire! Principatele se află într'o deplină dezorganizare administrativă în urma deosebitelor guverne provizorii, ce s'au succedat în timp de doi ani; finanţele sunt reduse la zero şi armata regulată, compusă din 10.000 de oameni, este rău organizată, căci ea se resimte de regimul vechiu, şi rău armată, căci nu are de cât puşti şi săbii vechi aduse din Rusia.

— Cum? N'aveţi turnătorii de tunuri, fabrici de capsule şi de praf?

— N'avem nimic, Sire; ne găsim săraci de toate, şi de arme bune, şi de ofiţeri cu experienţă. Singura noastră speranţă se reazimă în generozitatea Maiestăţii Voastre. Am dorí să aducem din Franţa ofiţeri instructori pentru toate ramurile artei militare şi să introducem în oastea română administraţia, disciplina şi mai cu seamă acel spirit militar, care face din armata franceză, o armată de eroi.

— Prea bine, zise împăratul; aprob dorinţa Românilor şi le dăruesc 10000 de puşti ~~cu capsule~~[1]). Totdeodată le promit a trimite ofiţeri instructori de toată arma, precum şi oameni speciali pentru înfiinţarea fonderiilor şi fabricelor trebuitoare oastei.

Mărturisesc, că auzind această făgăduinţă neaşteptată, nu găsii cuvinte, ca să exprim în deplin simţirea recunoştinţei mele. Uimit, mă închinai în tăcere.

---

[1]) Nota lui Alexandri. „Acele 10000 de puşti se găsesc în Arsenalul armatei.

www.dacoromanica.ro

— Aveţi cevà artilerie? mă întrebă iar Maiestatea Sa.

— Am avut, Sire, vreo câteva tunuri până a nu se aprinde răsboiul Crimeei[1]); însă când s'au retras Ruşii din Principate, ei au ridicat mica noastră artilerie cu a lor. Pe urmă Austriacii, ocupând Principatele, au găsit prilej a vinde guvernelor de atunci câteva tunuri vechi, precum şi o sumă de săbii de pe timpul Mariei Tereziei[2]).

Napoleon începù a râde şi adăugă:

— V'aş da şi două baterii de artilerie, dacă ar fi înlesnire de a le transportà în Principate.

— Sire, răspunsei, guvernul *Maiestăţii Voastre nu va aveà nici o supărare întru aceasta; eu însumi mă însărcinez cu transportul armelor.*

— Prea bine, ocupă-te deocamdată cu expediţia acelor 10000 de puşti şi a *muniţiilor lor; eu voiu da* instrucţiunile necesare ministrului meu de răsboiu. Cât pentru artilerie, vom vedeà mai pe urmă.

Impăratul luă condeiul şi făcù un semn pe o coală de hârtie; apoi urmă cu întrebările sale:

— Mi-ai spus că finanţele D-voastră sunt în proastă stare. N-aţi gândit a face un împrumut în străinătate?

—Sire, până a nu plecà din ţară, ministerul elaborase un proiect de împrumut de 6.000.000 de franci, cu gând de a-l supune Camerilor; şi Prinţul Cuza m'a însărcinat a cercetà, dacă un asemenea împrumut s'ar puteà efectuà aci.

— 6.000.000 numai? Nu cred să poată ajunge o asemenea sumă la nevoile unei naţiuni, care voieşte a renaşte şi a se organizà. Care sunt garanţiile ce aţi înfăţişà pentru asigurarea împrumutului?

---

[1]) 1854.

[2]) 1740 –1780. Impărăteasă a Germaniei (**Austriei**).

www.dacoromanica.ro

— Avem, Sire, mai multe venituri mari ale statului, precum vămile, ocnele, exportația grânelor etc., care sunt în stare a garantà un împrumut mult mai important.

— De este așà, hotărîți-vă a contractà un împrumut de 12 milioane de franci, și încât privește înlesnirea efectuării sale, voiu vorbì eu însumi cu unul din cei mai mari bancheri din Paris, cu Pereire; însă nu uità a scrie îndată Prințului Cuza, ca să-ți trimită o împuternicire legalizată pentru a puteà începe asemenea negocieri, precum și titlurile garanției împrumutului.

— Sire, răspunsei închinându-mă, voiu urmà întocmai povățuirile Maiestății Voastre.

Napoleon mai făcù un semn pe coala de hârtie, aprinse o a doua țigară și zise :

— Mi-ai spus că armata română se ține numai la 10.000 de oameni. Pentru ce acest mic număr de soldați într'o populație de 4 milioane ?

— Pentrucă până acum am fost strâns legați în fașele Regulamentului Organic; cu toate acestea însă, noi am găsit chipul de a mărì puterea noastră armată prin înființarea de deosebite corpuri neregulate, precum dorobanți, plăieși, grăniceri, al căror număr se suie la 15.000 ; încât socotind unii cu alții avem 25.000 de oameni purtători de arme.

— Bun soldat e Românul ? întrebă împăratul.

— Pecât îmi este iertat a judecà asemenea chestiuni în neștiința mea de artă militară, eu consider, Sire, soldatul român ca pe unul din cei mai buni din Europa, căci este disciplinat prin însăși natura sa, deprins cu toate greutățile vieții, cu foamea, cu osteneala, cu căldura, cu gerul, și are aplecare la soldăție. In vremea când Rușii au organizat cel dintâiu batalion românesc, ei se minunară astfel de înlesnirea tinerilor recruți de

www.dacoromanica.ro

a deprinde mânuirea armelor, în cât ei îi numiau «franzuski», adică Francezi. Ceeace le lipseşte ostaşilor români este o organizare înţeleaptă, o instrucţie militară, care să deştepte în sufletul lor acel simţ de demnitate personală, acel amor fanatic al steagului, carele insuflă inimele militarilor francezi şi îi îndeamnă a face minuni de vitejie.

Impăratul mă ascultà cu luare aminte. Mă oprii din sborul entuziasmului ce mă apucase în privirea soldaţilor români şi a armiei franceze, căci aşi fi putut vorbì o oră întreagă asupra acestui subiect.

— Văd cu plăcere, observă Maiestatea Sa, că ai o sinceră admirare pentru armia mea.

— Sire, admirarea mea pentru dânsa este aşà de adâncă, că în ochii mei armata este partea cea mai nobilă a naţiei, adevărata cavalerime din secolul nostru, căci religia sa este întemeiată pe cele mai sublime simţiri : onor, bărbăţie, glorie şi abnegare!

Napoleon făcù un semn de aprobare şi sculându-se de lângă birou, mă invită a mă apropià de-o mare hartă geografică, întinsă pe păretele din faţa ferestrelor.

— Vino, îmi zise Maiestatea Sa, de-mi arată poziţiunea provinciilor ocupate de Români.

Atunci, vreme de un pătrar de oră, făcui un curs întreg de Geografie românească, arătând cu degetul mai întâiu Principatele-Unite, apoi Banatul, Transilvania, Bucovina şi Basarabia, ce le înconjoară, apoi satele româneşti răspândite pe malul drept al Dunării, vorbind de omogeneitatea poporului ce locueşte aceste părţi ale Orientului, de rodirea pământului, de desimea pădurilor, de bogăţia minelor, de tăria Carpaţilor ca punct strategic, de mulţimea râurilor, etc.... şi sfârşii zicând cu entuziasm :

www.dacoromanica.ro

— Vedeţi, Sire, cât de întinsă e adevărata Românie şi ce regat important ar face cu ale sale 9 milioane de Români, dacă Provedinţa ar realizà visul şi aspiraţiunile lor. Pus de o mână puternică, în cumpăna politicei moderne, el ar hotărî pentru totdeauna soluţia atât de grea a chestiunei Orientului.

Impăratul ţintì ochii săi pătrunzători asupra mea; apoi schimbând şirul convorbirii, mă întrebă dacă o să plec în curând la Londra ?

— Cât de curând, Sire, răspunsei; căci afară de misiunea mea în Englitera, am însărcinarea să merg şi la Turin[1]).

— Te îndemn dar, zise Maiestatea Sa, să nu întârziaţi nicidecum călătoria D-v. la Londra, căci acolo e adevăratul câmp al misiunei D-tale. Aici ai găsit calea uşoară, fiind politica mea favorabilă chestiunei Principatelor, însă la Londra vei găsì oarecare obiecţiuni în contra alegerii domnului, ce e considerată ca o călcare a Convenţiei[2]) şi poate chiar ca un act de premeditare în contra integrităţii Imperiului Otoman. Misiunea D-tale e delicată şi grea, însă nu pierde curajul. Mergi, înainte de-a plecà, şi te sfătueşte cu Contele Valevski şi când vei ajunge la Londra, du-te de vezi pe ambasadorul meu, Ducele de Malakof, care îţi va da bune povăţuiri.

— Sire, răspunsei pătruns de atâta bunătate, m'aştept la mari greutăţi de înfruntat în Englitera şi poate la o tristă neizbândă în negocierile mele, dar bunătatea ce mi-a arătat Maiestatea Voastră îmi dă curajul de-a înfruntà orice lupte, orice împotriviri.

---

[1]) Capitala regatului Sardiniei sau Piemontului (Italiei) înainte de 1861.

[2]) Convenţia din 1858, legiuirea pe care ne-au dat-o cele 7 puteri garante, un an înainte de Unire.

www.dacoromanica.ro

Napoleon îmi făcù onorul neaşteptat de a'mi da mâna concediându-mă şi replică:

— Cum te vei întoarce din Englitera, să vii la Tuilerii.

Mă închinai cu recunoştinţă. Impăratul adăugă:

— Scrie Prinţului Cuza, că are toată simpatia mea şi arată compatrioţilor D-tale deplina mea satisfacere pentru actul politic ce au săvârşit cu patriotism, curaj şi spirit.

— Sire, răspunsei cu glas tremurător, dee-mi voie Maiestatea Voastră a depune la picioarele sale mulţumirile Românilor, pentru aceste cuvinte atât de încurajatoare şi totdeodată a-i expune nedumerirea critică în care ei se găsesc.

Napoleon îmi făcù semn de a vorbì liber.

— Sire! Suntem un popor tânăr, fără nici o ispită de viaţă politică; dar cum am fost luminaţi de un instinct providenţial, ca să facem un act ce a atras laudele Maiestăţei Voastre, am puteà comite şi greşeli. Fie generoasă Maiestatea Voastră şi binevoiască a ne arătà calea ce trebue să urmăm.

Noi, în ora de faţă, ne găsim în exaltarea izbânzii. Am făcut un pas mare, care ne mândreşte şi ne împinge a păşì tot înainte. Trebue oare să proclamăm *Unirea definitivă a Principatelor*? [1]) Cu un singur cuvânt, cu un semn, Maiestatea Voastră ne va conduce cât de departe sau ne va oprì pe loc.

— *Nu*, răspunse împăratul, nu se cuvine acum deodată să faceţi un al doilea pas, căci însăşi Franţa, deşi vă este favorabilă, nu v'ar puteà apărà în contra acuzării de călcare a Convenţiei. Este un act oficial, eu-

1) O va îndeplinì Cuza-Vodă la 11 Decemvrie 1861.

www.dacoromanica.ro

ropean, semnat de 7 puteri; el trebue respectat. In alegerea Domnului, Românii au avut spiritul de-a profità de o scăpare din vedere ce este în Convenţie, nefiind prevăzut cazul numirii [1]) aceluiaşi Domn în ambele principate; însă prin proclamarea ne la timp a Unirii definitive aţi răsturnà deodată tot lucrul Congresului din Paris, şi atunci eu însumi nu aş mai puteà să vă ţiu parte. Ceiace se cuvine acum să faceţi, este să aşteptaţi în linişte viitoarele conferinţe europene şi să vă ocupaţi cu seriozitate de reorganizarea administrativă, financiară şi militară a Principatelor.

Căutaţi a vă recomandà Europei prin înţelepciunea reformelor dinăuntru, precum v'aţi recomandat prin patriotismul de care aţi dat dovadă, şi vă pregătiţi, nu a pripì evenimentele, ci a vă folosì de cursul lor.

— Sire, întrebai, Maiestatea Voastră îmi permite de a scrie acestea Prinţului Cuza?

— Negreşit şi-i vei adăugà că îl sfătuiesc să păstreze ordinea cea mai deplină în Principate!

Pe urmă, concediându-mă cu o zâmbire binevoitoare, îmi zise:

— La revedere după întoarcerea D-tale din Englitera.

Mă închinai respectuos şi ieşii din cabinetul împărătesc, încântat şi transportat de graţiozitatea cu care Maiestatea Sa mă tratase timp de o oră. Salonul de alăturea erà plin de persoane cu cravate albe, care aşteptau audienţe dela împăratul. Ne salutarăm cu toţii, şi în sfârşit alergai la fratele meu[2]) pentruca să-l insărcinez cu transportarea armelor. In nimeni altul nu mă puteam încrede mai bine pentru o asemenea misiune delicată.

A doua zi vizitai pe Contele Valevski, după ordinul

1) Adică *alegerii.*
2) Ioan Alexandri, mai târziu agent al ţării la Paris.

www.dacoromanica.ro

Impăratului. Excelenţa Sa mă povăţui de a fi foarte restrâns la vorbă cu oamenii de stat ai Engliterei. Apoi mă asigură că Ducele de Malakoff va fi înştiinţat prin telegraf de sosirea mea la Londra[2].

Aşa dar plecai din Paris seara la opt ore, după ce mai întâi am scris Prinţului Cuza toate amănuntele audienţei mele la Impăratul şi după ce am stenografiat toate cuvintele ce-mi spusese, pentruca să cunoască mai târziu Românii, cât de generos şi de iubitor a fost pentru noi Napoleon III.

3. A doua convorbire.

La întoarcerea mea din Englitera, unde misiunea mea avù o răuşită satisfăcătoare, cerui audienţă şi mă prezentai îndată la palatul Tuileriilor, după ordinul ce primisem dela împăratul. Napoleon se găsià în cabinetul său împreună cu Mareşalul Vaillant, ministru de răsboiu şi mă primì cu bunătatea sa obicinuită, mă onoră cu darea sa de mână şi mă învită să iau un scaun; apoi adresându-se către bătrânul mareşal, îi zise:

— Domnule Ministru, vei şti că am dăruit zece mii de puşti cu muniţiile lor armatei române. Vei da ordinile necesare de a le ţine gata la dispoziţia Domnului Alexandri care se însărcinează cu transportul lor. Totdeodată vei alege un număr de ofiţeri instructori de toată arma, cu destinaie pentru ei de a merge în Principate, îndată ce va venì cererea oficială dela guvernul Prinţului Cuza.

Mareşalul întrebă, dacă nu ar fi necesar de a se tri-

2) Cine vrea să citească şi despre cele petrecute la Londra, să caute în „Convorbiri Literare", anul XII.

www.dacoromanica.ro

mete şi un ofiţer superior cu cunoştinţe de înaltă strategie?

Apoi, adresându-se deadreptul la mine, îmi zise:

— Aveţi în ţară oameni capabili de a purtà comanda unei armate întregi şi de a pune Principatele în stare de apărare la caz de nevoie?

— Avem, răspunsei, puţini tineri cari au făcut studii militare, dar cărora le lipseşte practica, experienţa.

— Nu e destul, replică Mareşalul. Precât înţeleg, aveţi elemente de buni şefi de batalioane cel mult, iar nu încă de ofiţeri superiori, de generali.

— Pe cine socotiţi, Domnule Ministru, să însărcinăm cu asemenea misiune? întrebă Impăratul.

Mareşalul stătù pe gânduri, iar Impăratul îmi făcù întrebare dacă cunoşteam vre-unul din ofiţerii superiori, cari ar primì să meargă în Principate? Numii pe *Generalul Rose*, unul din cei mai bravi şi mai tineri militari, ajunşi la un grad aşà de înalt prin meritele lor.

— Rose? replică Maiestatea Sa zâmbind, îmi trebueşte mie, nu pot să vi-l dau.

— Rose? adăugă Mareşalul, bravo! Văd că ştiţi a alege, însă Rose e necesar armatei franceze. Sire! Mă voiu ocupà însumi a găsì un ofiţer capabil pentru Principate şi voiu raportà îndată Maiestăţii Voastre.

Mareşalul se sculă, adunând într'un mare portofoliu mai multe hârtii de pe birou. Impăratul zise:

— Prea bine, Domnul Alexandri se va adresà deacum deadreptul către D-voastră, atât pentru arme cât şi pentru ofiţerii instructori.

— Sire! îndrăsnii atunci a zice; dee-mi voie Maiestatea Voastră a cere o nouă graţie în favoarea organizărei armatei noastre.

— Care? întrebă Napoleon.

— Invoirea Maiestăţei Voastre de a se primì studenţi

www.dacoromanica.ro

români în şcolile militare dela Saumur şi dela Metz, precum şi la Şcoala Politehnică şi a Statului Major.

La această propunere cam îndrăzneaţă, Mareşalul se întoarse repede spre mine, voind negreşit să facă o observare, însă împăratul nu-i dete timp, căci îmi acordă cererea cu generozitate, zicând ministrului ca să ia notă de dânsa. Bătrânul mareşal se închină şi ieşì din cabinet; atunci Napoleon se apropie de cămin, îşi aprinse o ţigară şi mă întrebă, care au fost rezultatele misiunei mele la Londra?

Mă grăbii a face în scurt istoricul audienţii mele la Lordul Malmesbury, ministrul Foring-Oficiului[1]) şi adăugai:

— Sire! am buna sperare că Englitera va fi de opinia Maiestăţei Voastre în chestia Principatelor.

Napoleon mă ascultă cu atenţie şi curiozitate, apoi binevoì a mă felicità de rezultatul fericit ce obţinusem şi zise:

— Incât Franţa şi Englitera vor fi de acord, orice chestiune e sigură de a triumfà.

După aceste cuvinte memorabile, M. S. mă întrebă dacă în timpul cât m'am găsit la Londra, am observat vreun simptom de îngrijire cu privire la complicaţiunile politice dintre Austria şi Italia?

— Mai toate persoanele ce am cunoscut în Englitera, răspunsei, mi-au părut preocupate de iminenţa unui răsboiu austro-italian. Mi s'a făcut pretutindeni întrebare, dacă în caz de vreun atac din partea Austriei, Franţa va merge în ajutorul Piemontului; însă m'am ferit, Sire, de-a da vreo părere personală în această chestiune importantă.

— Ai văzut pe Lordul Palmerston?

1) Ministerul de Externe.

www.dacoromanica.ro

— Nu, Sire, căci erà absent din Londra; însă am făcut vizită Lorzilor Clarendon şi John Russel.

— Care e opinia lor asupra cauzei D-voastre?

— I-am lăsat în cele mai bune dispoziţii pentru noi.

Napoleon sună un timbru de argint. Şambelanul de serviciu intră şi primì ordinul de-a trimite să cheme la palat pe Contele Valevski. Pe urmă Maiestatea Sa, aşezându-se la birou, mă întrebă dacă cunosc armata austriacă, şi alte multe [1]...

In stârşit împăratul se informă despre rămăşiţele arheologice ale Romanilor în ţările noastre, precum: monumente, medalii, inscripţii, urme de lagăre, etc.. şi aducând convorbirea asupra limbei noastre, mă învită să scriu o frază românească pe o coală de hârtie, pentruca să poată judecà despre latinitatea ei.

— Iată, Sire, am zis, două versuri dintr'un càntec popular, păstrat în România depe timpul unchiului Maiestăţii Voastre, Napoleon I, —şi am scris:

Bunăparte nu-i departe,
Vine să ne dea dreptate!

Impăratul cunoşteà acest cântec, căci la 1855, răposatul Ioan Voinescu, unul din exilaţii dela 1848[2]), luându-l dela mine, îl comunicase împreună cu traducerea lui, bibliotecarului împărătesei Eugenia. Maiestatea Sa păreà a se interesà mult de acel glas depărtat din fundul Carpaţilor, care celebrà legenda napoleoniană. Aceasta a 2-a audienţă ţinù o jumătate de oră, in care m'am convins şi mai mult de sentimentele, pot zice părinteşti, ale

1) Napoleon s'a răsboit cu Austriacii în 1859, pentru libertatea şi unitatea Italiei, ca aliat al regelui Sardiniei (Piemontului).

2) După ce revoluţiunea din 1848, din Bucureşti, a fost înfrântă de către Ruşi şi Turci.

www.dacoromanica.ro

împăratului pentru Români; apoi concediându-mă, M. Sa îmi zise cu multă bunătate:

— Ştiu că ai să pleci în curând la Turin. Observă, cât vei fi în Piemont, starea spiritelor, şi când te vei întoarce la Paris, vino iarăşi să-mi comunici observaţiunile D-tale.

Mă închinai respectuos, şi întors la otel, îmi făcui pregătirile de plecare în Italia.

4. Convorbirile cu Victor Emanuel II şi Contele Cavour.

Şi în adevăr, reuşind atât în Londra, cât şi în Paris, mai pre sus de toate speranţele mele, graţie bunătăţei şi mărinimiei Impăratului Napoleon, venì rândul să'mi încerc norocul şi la Turin.

Am sosit în capitala Sardiniei în faptul zilei şi am tras la otelul Trompeta, unde mi se pregătise un frumos apartament şi am fost acolo întâmpinat de Cavalerul Vegezzi Ruscalla, ce avusese bunătate să vie inaintea mea. la aceà oră timpurie. Domnul Ruscalla este astăzi singurul literator din Italia, care să cunoască limba, literatura şi aspiraţiunile Românilor. El prin urmare a şi întreprins nobila misiune de a le face cunoscute compatrioţilor săi. Cercetează toate gazetele, toate publicaţiile moderne din Italia şi ori în care vei găsì un articol politic sau filologic asupra principatelor noastre, fii încredinţat că e scris de Ruscalla. Noi Românii îi suntem mult datori, fiindcă el e nu numai unul din cei mai fierbinţi patrioţi ai Italiei, dar şi unul din cei mai devotaţi prieteni ai României.

După o lungă şi interesantă convorbire asupra întâmplărilor din principate şi din Piemont, mă lăsă să

www.dacoromanica.ro

mă odihnesc, făgăduindu-mi că va înştiinţà pe Contele Cavour de sosirea mea şi'mi va anunţà ora audienţii ce mi se va acordà.

Pe la amiază d. Ruscalla mă înştiinţă că voiu fi primit chiar în aceà zi de D-l Ministru al Afacerilor Streine şi dar mă îndreptai spre aripa palatului regal, în care se aflau toate ministerele.

Găsii pe Excelenţa Sa într'un mic cabinet, dinaintea unui birou încărcat de hârtii, expediind ordine şi telegrame în toate unghiurile Italiei. Cine nu cunoaşte astăzi numele acestui om mare, acestui ministru, care prin talentele sale, a reuşit a ridicà regatul Sardiniei la nivelul statelor celor mari şi a îndreptà aspiraţiunile Italiei către un ţel unic: neatârnarea şi unirea Italiei.

Contele Cavour e de stat mijlociu şi în puterea vârstei. Figura lui, rotundă, albă, puţin colorat pe obraz, se luminează de scânteierile ochilor săi albaştri, deşi aceştia sunt ascunşi din dosul unor ochelari de aur, şi se înviorează prin farmecul zâmbirei sale fine şi plăcute.

Mă primì cu o simplicitate afectuoasă şi mă puse lângă dânsul pe canapea, citì scrisoarea domnească ce-i adusesem şi-apoi îmi zise:

— V'aş complimentà bucuros pentru patrioticul act al Unirii, dacă n'aş şti că complimentele sunt de prisos pentru un popor ce se simte mândru şi fericit de faptele sale. Românii, aceşti fraţi depărtaţi ai Italienilor, au dat mare probă de patriotism, un exemplu admirabil de unire, pe care noi, Italienii, suntem gata de a-l urmà.

— Domnule Conte, răspunsei, dacă am izbutit a realizà dorinţa noastră seculară, această reuşită o datorim

www.dacoromanica.ro

în parte şi Excelenţei Voastre, care aţi apărat cu atâta căldură drepturile Principatelor la Congresul din Paris [1].

— Am făcut apărându-le, un act potrivit cu convingerea mea şi conform intereselor familiei latine şi voiu continuà aceiaşi politică din toate puterile mele.

Unirea Principatelor şi consultarea votului poporului este începutul unei ere noi în sistemul politic al Europei. Ele vor pregătì prin triumful lor, unirea tuturor Italienilor într'un singur corp, căci astăzi nimeni nu se poate împotrivì, că faptul minunat ce s'a îndeplinit la poalele Carpaţilor, să se realizeze şi la poalele Alpilor [2].

— Cu un rege valoros ca Victor Emanuel şi cu un ministru energic ca Contele Cavour, răspunsei, ce nu poate îndeplinì un popor inteligent ca poporul italian!

Contele zâmbì şi-mi adresă o mulţime de întrebări asupra ţării mele. Il rugai să grăbească trimeterea unui consul italian (sard) în Principate şi să-mi înlesnească transportul a 10.000 de puşti, dăruite nouă de Impăratul Napoleon. Contele mă anunţă că a şi numit în postul de reprezentant al Sardiniei pe Cavalerul Strambio şi-mi promise că va pune la dispoziţie vase de comerţ pentru transportul armelor la Galaţi.

— Acum, Domnule Conte, îmi iau libertatea de a vă adresà o întrebare de o mare importanţă pentru Principate, şi vă rog să-mi răspundeţi categoric. Bine sau rău am face, dacă am proclamà Unirea definitivă a Moldovei şi Munteniei, după ce am ales un singur Domn pentru ele?

---

1) Congresul din 1856, care ne-a scos de sub robia protectoratului rusesc.

2) In 1859 Italia nu erà un stat: pe lângă regatul Sardiniei, mai erau regatul Neapolului, statul Papei şi provinciile austriace. In 1861 Victor Emanuel II va deveni regele întregei Italii, afară de Roma.

www.dacoromanica.ro

— Nu, îmi răspunse Contele, căci prin o nouă complicaţie politică, s'ar compromite actul alegerii, de la al cărei succes atârnă viitoarea voastră unire.

După aceste cuvinte, ce se potriviau cu ale lui Napoleon, Contele trimise să învite în cabinetul său, pe generalul Lamarmora, ministrul de răsboiu, căruia mă prezentă, anunţându-i că aveam misiunea dela Prinţul Cuza de-a mă înfăţişà regelui.

Generalul, nalt de stat, înzestrat cu o figură marţială, se ocupà cu o neîncetată activitate de reorganizarea oastei în prevederea luptelor viitoare pentru independenţa Italiei şi erà cel mai energic auxiliar al Contelui Cavour, având încrederea deplină a regelui şi bucurându-se de o mare popularitate, ce o dobândise în Crimeia, căci fusese comandantul micei armate a Sardiniei, care a cooperat la luarea Sevastopolului împreună cu armatele aliate, franceză şi engleză[1]).

Generalul Lamarmora mă strânse milităreşte de mână şi mă îndemnă a merge a doua zi la palat, asigurându-mă că voiu fi primit îndată de Maiestatea Sa.

— Mâine, zise el, avem consiliu la regele. Să vă aflaţi în salonul aghiotantului de serviciu, când vom ieşi dela M. S. şi vă voiu întroduce eu însu-mi.

— Vă mulţumesc, domnule General, de această amabilitate şi vă exprim adânca satisfacţie ce simt de-a vă revedeà în ajunul marelor evenimente ce se pregătesc.

— A mă revedeà? întrebă Generalul cu mirare. Unde ne-am mai văzut?

— In cartierul general al Mareşalului Pelissier.

— Aţi fost în Crimeia?

— Da, şi am vizitat lagărul artistic al armatei piemonteze (italiene.

1) După care răsboiu s'a adunat Congresul din Paris din 1856.

www.dacoromanica.ro

— La ce epocă?

— Câteva zile în urma luării Sevastopolului.

— Suntem dar cunoscuţi vechi. La revedere în curând pe un alt câmp de răsboiu, mult mai important pentru noi, însă până atunci, la revedere la palat!

Mulţumind ambilor miniştri de buna lor primire, mă întorsei la otel, unde găsii pe Cavalerul Strambio, căruia Contele Cavour îi dase însărcinarea de-a'mi înlesnì vizitarea Turinului.

Palatul regal e o zidire înaltă, lipsită de orice ornamente arhitecturale şi ridicată în fundul pieţei Castello. Nu aşteptai mult în camera aghiotantului, când mă dusei, a doua zi, la palat, şi când văzui pe miniştri cari ţinuseră consiliu cu regele. Generalul Lamarmora, zărindu-mă, venì să'mi dea mâna, şi apoi mă introduse în cabinetul M. Sale.

Trecui prin salon şi găsii pe Victor Emanuel[1]) în picioare, purtând haine civile de culoare neagră, însă având un aier milităresc şi cavaleresc foarte important. Regele e înalt, are forme herculane, ochi semeţi şi pătrunzători, şi-o figură căreia mustăţile sale stufoase şi răsucite îi dau un caracter de nobilă şi energică bărbăţie. Mă închinai respectuos înaintea M. Sale.

— Bine ai venit, Domnul meu, îmi zise regele cu glas puternic. Ce face Prinţul Cuza?

— Măria Sa, răspunsei, depune omagiile Sale la picioarele tronului Maiestăţii Voastre şi aşteaptă cu încredere continuarea generoaselor sentimente ale Măriei Voastre pentru Principatele Române.

— Are dreptate Prinţul, căci am stimă şi simpatie pentru poporul românesc.

---

[1]) Victor Emanuel II, bunicul actualului rege al Italiei, Victor Emanuel III.

www.dacoromanica.ro

— Poporul român presimte această simpatie şi priveşte în persoana M. Voastre pe şeful familiei latine, din care face şi el parte.

— Nu am putut face încă nimica pentru dânsul, dar am speranţă în D-zeu şi în poporul italian, că în curând voiu îndeplinì ceiace părintele meu a încercat la 1848[1]). Atunci am fost nenorociţi, însă nenorocirile noastre au dat un caracter sacru cauzei Italiei.

— Această sfântă cauză, Sire, va triumfà—credem noi Românii, pentrucă are pentru succesul ei spada M. Voastre şi simpatia poporului francez.

— Ai văzut pe Impăratul la Paris? întrebă regele, după o scurtă tăcere.

— Am avut onoarea a fi primit de două ori de către M. Sa, răspunsei.

— Crezi că Franţa ar venì în ajutorul Piemontului, dacă acesta ar începe ostilităţile?

— Opinia publică, Sire, este pentru participarea Franţei în favoarea Italiei.

— Orcum să fie, replică regele, punând o mână în şold, eu nu voiu da înapoi vis-à-vis de Austria—şi chiar de voiu fi părăsit de ajutorul Franţei, voiu ţine lupta singur, cu armata mea, poporul sard (italian) e brav şi deprins cu răsboiul. Am astăzi 100.000 de ostaşi şi de va fi nevoie alţi 100.000 vor alergà la un semn al meu, ca să-şi ia rândul sub steagurile patriei!

Rostind aceste cuvinte, figura lui Victor Emanuel se luminase de aceà sublimă flacără a entuziasmului ce inspiră sufletelor viteze simţirea dragostei de patrie. In acel moment, geniul său păreà că pătrunde misterele

[1]) Carol-Albert, regele care a încercat să scuture jugul austriac şi a fost bătut la Novara.

www.dacoromanica.ro

viitorului şi a întrevedeà realizarea glorioaselor aspirațiuni ale Italiei.

— Sire, zisei în admirarea ce-mi inspirà regele, provedința ajută inimelor mari. Cauza Italiei va triumfà, căci întreaga Italie va răspunde la apelul M. Voastre. Poporul italian ştie acum unde merge, căci el ştie cine îl conduce. In scurtul timp de când mă aflu aici, am observat în fizionomia poporului un aier de convingere şi de hotărîre energică, care-mi probează că ora luptei a sunat, Tot Italianul astăzi pare convins de triumful principiului mântuitor al independenții şi pare gata a reîncepe lupta dela 1848, ca să răsbune pe părintele M. Voastre.

— Aşà este şi aşà va fi!—replică regele cu un glas răsunător.

După aceste cuvinte, Victor Emanuel se informă de starea spiritelor în Ungaria şi în principate, apoi mă concediă, zicând:

— Arată complimentele mele afectuoase Prințului Cuza şi spune-i din parte-mi că toate şcolile civile şi militare din regatul meu sunt deschise pentru Români, cari vor fi primiți ca nişte frați.

Mă închinai profund şi ieşii, entuziasmat de caracterul eroic al regelui.

Cuvintele sale răsunară puternic în mintea mea, ca nişte profeții de mari evenimente.

Ce se va întâmplà oare în viitor? D-zeu singur o ştie. Tot ce se poate prevedeà este, că de se va începe lupta cu Austria, Piemontul, condus de Victor Emanuel, va şti a face minuni de vitejie, spre a răzbunà suvenirul amar al catastrofei dela Novara.

www.dacoromanica.ro

5. A treia convorbire.

După săvârşirea misiunii mele în capitala Piemontului plecai la Genova. Drumul de fier trece prin aceà vale minunată, care se întinde la poalele Alpilor până 'n Marea Mediterană, unindu-se cu câmpiile atât de mănoase ale Lombardiei, dela malurile Tesinului până la poalele Apeninilor. Aceà cale ferată pune în comunicaţie Turinul şi Genova prin Alexandria, oraş întărit cu fortificaţii gigantice şi aşezat la confluenţa râurilor Bormida şi Tanaro.

Viaducturile, tunelurile, podurile aruncate şi torentele Scrivia şi Traversa între Genova şi Novi sunt demne de a fi considerate ca zidiri romane.

Am vizitat Genova cu mult interes, căci acest oraş păstrează încă sigiliul evului mediu. Am admirat palaturile acele înalte, care încununează amfiteatrul portului şi împodobesc stradele Balbi, Nuova, Nuovisima etc; piaţa Carlo Felice, pe care este clădit teatrul ce poartă acelaş nume; palatul ducal, vechea reşedinţă a Dògilor; catedrala zidită în marmură albă şi neagră; locul de plimbare numit Acqua Sole etc: şi mai cu seamă am rămas încântat de aceà culoare locală, de acel aspect măreţ, ce aminteşte epoca înfloririi şi a puterii fostei Republici Genoveze.

De aici m'am îmbarcat pe un mic vapor, care m'a transportat în 12 ore la Nizza, acel caravanserail feeric ridicat pe malul Mediteranei pentru pătimaşii bogaţi, ce vin să cumpere în timp de iarnă razele binefăcătoare ale soarelui. Dela Nizza luând un elegant cupeu înhămat cu cai de poştă, m'am îndreptat spre Marsilia şi am trecut prin vestita şi poetica vale a Canei, a cărei vegetaţie se compune din maslini, rodii, lauri, portocale şi lămâi.

Intre Marsilia şi Paris nu m'am oprit decât la Avignon

www.dacoromanica.ro

pentru cà să vizìtez pe generalul Rose[1]) ce comandà garnizoana, şi vechiul palat al Papilor, astăzi transformat în cazarmă. Generalul mi-a promis că se va ocupà în curând cu redactarea unui proiect de reorganizare a armatei române, şi din parte-mi, nu găsii mai bun chip de a-i mulţumì, decât repetindu-i cuvintele măgulitoare ce rostise împăratul despre dânsul.

Când am sosit la Paris, am constatat o mare turburare în lumea politică. Neînţelegerile dintre Austria şi Piemontul luaseră de câteva zile un caracter ameninţător; răsboiul păreà iminent, căci regimentele austriace se înaintaseră până la hotarele Sardiniei şi se pregătiau a trece Tesinul. Mă prezentai la palatul Tuileriilor şi fusei introdus îndată în cabinetul împăratului. M. Sa venì din salonul de alături şi-mi zise:

— Domnule Alexandri, nu pot să-ţi dau astăzi decât 10 minute, căci prezidez consiliul mareşalilor. Ce veste îmi aduci din Italia? Cum ai aflat spiritele în Piemont?

— Sire, răspunsei, Maiestatea Sa Regele Victor Emanuel e gata de luptă şi contează pe ajutorul Maiestăţii Voastre. Naţiunea italiană dela nord e decisă a secundà voinţa regelui.

Ceeace m'au convins despre hotărîrea poporului, este că nu am văzut ca la 1878 manifestări de un entuziasm teatral, ilustrate cu steaguri, cu eşarpe tricolore, cu cocarde şi cântece patriotice, ci un entuziasm tăcut, adânc, întunecos, pot zice, ca un cer negru înainte de furtună. Piemontezii aşteaptă numai un semn, pentru ca să păşiască înaintea duşmanului şi ţintesc ochii pe vârfurile Alpilor, ca să zărească stindardul glorios al Franţei.

1) Generalul propus de Alexandri pentru organizarea armatei române.

www.dacoromanica.ro

— Bine, zise împăratul, îl vor zărì în curând. Eu plec peste 3 zile în Italia. Acum un singur lucru cer numai decât dela Prinţul Cuza: menţinerea ordinei celei mai depline în Principate pe cât timp va ţine răsboiul de peste Alpi[1]).

— Voinţa Maiestăţii Voastre, Sire, va fi împlinită, răspunsei închinându-mă.

— Voiesc asemenea să faci cunoscut Românilor, că sunt mulţămit de ei şi că mă voiu îngrijì totdeauna de soarta lor.

Astăzi, poziţia politică a Principatelor e asigurată prin diversele interese ale puterilor, căci Rusia le va apărà în contra Turcilor, Englitera şi Austria în contra Rusiei, şi Franţa în contra tutulor!...... *Organizaţi-vă în linişte, desvoltaţi resursele voastre financiare, agricole şi militare şi aşteptaţi cursul evenimentelor în pace.*

— Vom urmà, Sire, instrucţiile Maiestăţii Voastre.

După această mică, dar importantă convorbire, Napoleon se apropiă de mine şi mă întrebă zâmbind cu blândeţe:

— Nu mai ai nimic a-mi cere pentru ţara d-tale?

La această întrebare, făcută cu un glas atât de încurajător, o idee luminoasă îmi trecù prin minte:

— Sire! răspunsei, am două cereri de făcut, însă nu îndrăznesc.....

— Grăieşte! replică împăratul.

— Cea dintâiu este ca guvernul Maiestăţii Voastre să admită înfiinţarea în Paris a unei agenţii oficioase a Principatelor-Unite.

— Şi a doua?

— A doua, Sire, este învoirea Maiestăţii Voastre pentru Francezi, ca să poată primì şi purtà decoraţiile ordinului ce Prinţul Cuza are de gând a instituì.

Napoleon stătù puţin a se gândì. Cererea aceasta din urmă ţintià la nu mai puţin decât la recunoaşterea suveranităţii Principatelor, căci un decret împărătesc, publicat de vreo 2 ani, autorizà pe Francezi *a primì decoraţii numai dela statele independente şi suverane.*

---

1) Răsboiul din Italia din 1859.

www.dacoromanica.ro

Cu toate acestea împăratul în mărinimia lui se uită la mine cu blândeţe, îmi dete mâna şi răspunse:

— Incuviinţez cererile Prinţului Cuza şi promit să-i trimit ordinul Legiunii de Onoare, îndată ce mă voiu întoarce din Italia.

Mă închinai pătruns de recunoştinţă şi făcând în mine cele mai sincere urări pentru gloria Franţei şi pentru păstrarea zilelor lui Napoleon.

A treia zi în adevăr asistai la plecarea împăratului din Paris. Maiestatea Sa, în uniformă de general şi având pe graţioasa împărăteasă la dreapta Sa, ieşi din curtea palatului într'o calească cu patru cai. Strada de Rivoli erà ticsită de lumea care strigà cu frenezie: «Trăiască împăratul! Trăiască împărăteasa!»

Căleasca înaintà în pasul cailor. Unii din privitori, animaţi de un entuziasm nestăpânit, se suiau pe scara trăsurii, ca să dea mâna cu împăratul şi strigau:

— Mergi, Sire, şi de vei aveà nevoie de noi, cheamă-ne: vom alergà cu toţii!...

Napoleon zâmbià, iar împărăteasa uimită aveà ochii plini de lăcrămi.

Astfel plecarea salvatorului Italiei din Paris a avut caracterul unui adevărat triumf.

6. Incheere.

Iată relaţia audienţelor mele la palatul Tuileriilor, relaţii din care sunt obligat a emite multe părţi de un mare interes, dar pe care convenţiile politice actuale nu-mi permit a le publicà. In cursul misiunilor mele am găsit pretutindeni laude şi simpatii pentru Români; pretutindeni am primit cele mai favorabile promiteri. Dea Domnul ca să ştim a profità şi a ne arătà demni de ele!... In adevăr, un popor necunoscut până ieri nu poate să aibă mai mult noroc! Şi un reprezentant al lui nu poate aveà o primire mai onorabilă în palaturile regale, decât aceeace am întâmpinat eu în Franţa şi în Italia, în numele naţiei române...

www.dacoromanica.ro

Din „BIBLIOTECA ŞCOALEI SECUNDARE“ a apărut
No. 1
„Spre Centrul Pământului“
Roman ştiinţific educativ, prelucrat din franţuzeşte de
D. Munteanu-Râmnic
Preţul 1 leu.

Din **„Biblioteca Naţională“** a profesorului *D. Vasiliu* din *Bârlad*, au apărut:
No. 1 Limba Strămoşească. No. 2 Patriotismul. No. 3 Viaţa la ţară. No. 4 Educaţia caracterului. No. 5 Profesori şi părinţi. No. 6 Intrebuinţarea vieţii. No. 7 Viaţa şi moartea. No. 8 Educaţia fizică.
Un număr costă 10 bani.

Pentru orice informaţiuni privitoare la «*Biblioteca Şcoalei Secundare*», a se adresà
D-lui **D. Munteanu-Râmnic**
Profesor la Liceul din Ploeşti

---

www.dacoromanica.ro